

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. - (विशारद) योग

परीक्षा : एप्रिल/मे- २०२४

द्वितीय वर्ष

सत्र - ३

विषय:- योगतत्त्वज्ञान (भाग-३) (YC - 301 / YC-3011)

D1
60:40
Batch - 2018-2023

दिनांक : २२/०५/२०२४

गुण : ६०

वेळ : दु. २.०० ते दु. ४.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
  ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) सांख्यदर्शनात किती व कोणती तत्वे आहेत ? त्यातील दोन तत्वे सविस्तर लिहा.
  - २) जैन दर्शनातील प्रेक्षा ध्यान सविस्तर लिहा.
  - ३) त्रिगुणातील संबंध सांख्य दर्शनानी सांगितलेल्या चार संकल्पांच्या आधारे स्पष्ट करा.
  - ४) बोधिसत्व ते बुद्ध स्थित्यंतरे लिहा.
  - ५) हठप्रदीपिकेतील नादानुसंधान याच्या चार अवस्था वर्णन करा.
  - ६) कठोपनिषदातील रथाचे रूपक समजवून सांगा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) सांख्यदर्शनातील दुःखत्रय स्पष्ट करा.
  - २) विपश्यना ध्यान पद्धती सांगा.
  - ३) मांडूक्य उपनिषदातील ओंकाराचे चरण समजावून सांगा.
  - ४) सात अंगे व एकोणीस मुखे यांचे वर्णन लिहा.
- प्र.३. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) पंचकोष
  - २) निर्वाण
  - ३) जपाचे घटक
  - ४) रत्नत्रय

Translation in English

SUB – Yoga Philosophy (Part-3) (YC – 301/ YC-3011)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
- 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.

Q.1. Answer the following questions in detail (Any four) (40)

- 1) How many and which principles are there in Sankhyadarshan? Write two principles in detail.
- 2) Write in detail preksha meditation in Jain philosophy.
- 3) Explain the relationship between the Trigun on the basis of the four Sankalpas mentioned by Samkhya Darshan.
- 4) Write the transition from Bodhisattva to Buddha.
- 5) Describe the four stages of Nadanusandhana in Hathpradipika.
- 6) Explain the metaphor of chariot in Kathopanishad.

Q.2. Answer the following questions in short (Any Two) (10)

- 1) Explain Dukkhatraya in Sankhyadarshan.
- 2) Explain the method of Vipasyana meditation.
- 3) Explain the steps of Omkar in Mandukaya Upanishad.
- 4) Write the description of seven limbs and nineteen Mukha.

Q.3. Write Short Notes (Any Two) (10)

- 1) Panchakosha
- 2) Nirvana
- 3) Elements of Japa
- 4) Ratnatraya
